

GHEORGHE DUMITRIU (COORDONATOR)

CONSTANȚA DUMITRIU

IULIA DAMIAN

IULIA CRISTINA DUMITRIU

PSIHOPEDAGOGIE

**SINTEZE PENTRU EXAMENELE DE
DEFINITIVARE ȘI GRADUL II ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT**

**EDITURA ALMA MATER BACĂU
2002**

CUPRINS

I. Structura și dinamica personalității.....	5
Gheorghe Dumitriu	
1. Conceptul de personalitate	5
2. Modele de abordare a personalității	7
3. Structura personalității-temperament, aptitudini, caracter. Unitatea și dinamica lor	17
4. Perspective noi în abordarea structurii personalității	25
II. Elemente de psihologia dezvoltării copilului și adolescentului....	30
Gheorghe Dumitriu	
1. Delimitări conceptuale	30
2. Factorii dezvoltării psihice	33
3. Teorii privind educabilitatea	34
4. Caracteristicile creșterii și dezvoltării preșcolarului (3-6/7 ani)	36
5. Dezvoltarea psihofizică a școlarului mic (6/7- 10/11 ani)	49
6. Caracterizarea creșterii și dezvoltării psihice a preadolescentului	54
7. Caracterizarea creșterii și dezvoltării psihice a adolescentului	57
III. Creativitatea - dimensiune complexă a personalității.	
Formare/dezvoltare, afirmare în plan individual și social.....	60
Gheorghe Dumitriu	
1. Delimitări conceptuale în studiul creativității	60
2. Natura și structura actului creator	61
3. Modalități de depistare și stimulare a potențialului creativ. Învățarea creativă.....	63
IV. Metode și tehnici de cunoaștere a personalității elevului	69
Constanța Dumitriu, Iulia Cristina Dumitriu	
1. Metoda observației.....	69
2. Experimentul	73
3. Metoda anchetei.....	78
4. Metoda analizei produselor activității și a cercetării documentelor	83
5. Convorbirea	83
6. Metoda testelor	85
7. Metoda biografică	87

V. Învățarea. Orientări contemporane în teoria și practica învățării școlare.....	90
Gheorghe Dumitriu	
1. Conceptele de învățare și învățare școlară. Mecanisme și procesualitate	90
2. Forme, tipuri și niveluri de învățare	91
3. Orientări principale în teoriile contemporane ale învățării.....	92
4. Condițiile interne și externe ale învățării școlare eficiente.....	96
5. Motivația învățării și optimum motivațional	109
VI. Comunicarea didactică	122
Gheorghe Dumitriu	
1. Comunicarea umană.....	122
2. Tipuri de comunicare umană: caracteristici și relații	126
3. Comunicare și interacțiune didactică	127
3.1. Inteațiune, influențe, persuasiune în comunicarea didactică.....	127
3.2. Caracteristicile sursei emițătoare	129
3.3. Forma și conținutul mesajului.....	135
3.4. Caracteristicile receptorului.....	140
3.5. Schimbarea atitudinii și comportamentelor	145
3.6. Contextul comunicării	146
VII. Problematika sistemului și a procesului de învățământ.....	154
Constanța Dumitriu	
1. Sistemul de învățământ	154
1.1. Delimitări conceptuale, caracterizare generală.....	154
1.2. Tendințe generale în organizarea și perfecționarea sistemelor de învățământ	155
1.3. Structura generală a sistemelor contemporane de învățământ	156
2. Procesul de învățământ	157
2.1. Delimitări conceptuale, funcții, structură.....	157
2.2. Dimensiunile generale ale procesului de învățământ.....	158
2.3. Caracteristicile generale ale procesului de învățământ	160
2.4. Analiza procesului de învățământ la nivelul interacțiunii: evaluare inițială-predare-învățare-evaluare	163
3. Interdependența formal-nonformal-informal la nivelul sistemului și al procesului de învățământ.....	168

VIII. Finalitățile educației. Ideal, scopuri, obiective 172

Constanța Dumitriu, Iulia Cristina Dumitriu

1. Definierea și analiza conceptelor 172
2. Taxonomia finalităților. Criterii și sisteme de referință 175
3. Operaționalizarea obiectivelor educaționale 179

IX. Probleme teoretice și practice ale curriculum-ului 183

Iulia Damian

1. Analiza conceptului de curriculum și a conceptelor asociate 183
2. Relația obiective- conținut-metode de predare-învățare-evaluare 188
3. Factorii determinanți și sursele generatoare în elaborarea curriculum-ului 189
4. Interdisciplinaritate. Organizare modulară.
Curriculum diferențiat și personalizat. Predare/învățare integrată 190
5. Documente curriculare 198

X. Predarea. Orientări contemporane în teoria și practica predării 203

Constanța Dumitriu

1. Conceptul de predare. Relațiile între predare-învățare-evaluare 203
2. Predarea- act de comunicare pedagogică eficientă 206
3. Strategii și stiluri de predare 207
4. Modele (paradigme) ale predării 211

XI. Metodologia și tehnologia instruirii 224

Constanța Dumitriu

1. Metodele de învățământ 224
 - 1.1. Definiții și precizări terminologice 224
 - 1.2. Funcțiile metodelor 226
 - 1.3. Sistemul metodelor de instruire 226
 - 1.4. Descrierea principalelor metode de învățământ 229
2. Mijloacele de învățământ: definire, clasificare, funcții.
Mijloacele tehnice de instruire 241
 - 2.1. Clasificarea mijloacelor de învățământ 243
 - 2.2. Modernizarea mijloacelor de învățământ 244

XII. Moduri și forme de organizare a activităților didactice 247

Constanța Dumitriu

1. Organizarea procesului de învățământ pe clase și lecții 247
2. Critica sistemului de învățământ pe clase și lecții 248

3. Alte forme de organizare a procesului de învățământ conturate în contextul criticii	248
4. Taxonomia principalelor forme de organizare a activității didactice	250
5. Lecția ca microsistem pedagogic	251
5.1. Definiție și caracterizare	251
5.2. Tipuri și variante de lecție	252
5.2.1. Lecția mixtă	253
5.2.2. Lecția de comunicare/însușire de noi cunoștințe	254
5.2.3. Lecția de formare de priceperi și deprinderi	255
5.2.4. Lecția de recapitulare și sistematizare	256
5.2.5. Lecția de verificare și apreciere a rezultatelor școlare	256
5.3. Lecția între rutină și creativitate	257

XIII. Evaluarea în procesul de învățământ și educație.....260

Constanța Dumitriu

1. Definierea și analiza conceptului de evaluare. Operațiile evaluării. Integrarea evaluării în procesul de învățământ	260
2. Funcțiile evaluării	263
3. Forme/tipuri de evaluare a rezultatelor și a progreselor școlare	264
4. Metode și tehnici de evaluare a rezultatelor școlare	266
5. Factori perturbatori și erori în evaluarea școlară. Modalități de corectare	276
6. Metodologia proiectării, elaborării, aplicării și interpretării probelor evaluative	278
7. Formarea capacității de autoevaluare la elevi	279
8. Perfecționarea metodologiei de evaluare în perspectiva reformei învățământului în România	280

XIV. Proiectarea pedagogică a activităților de instruire și educație.....283

Constanța Dumitriu

1. Proiectarea- premisă a reușitei activității didactice	283
2. Etapele proiectării pedagogice	285
3. Niveluri ale proiectării pedagogice	287
4. Proiectarea lecției	290
5. Grile de evaluare. Criterii de evaluare	296
6. Repere privind activitățile educative	302

XV. Personalitatea și competențele educatorului	308
Constanța Dumitriu	
1. Profesionalizarea pentru cariera didactică:	
întrebări, controverse, paradigme.....	308
2. Rolurile/funcțiile și competențele educatorului	310
3. Profesionalizarea carierei didactice în România.....	313
3.1. Coordonate ale formării inițiale a viitoarelor cadre didactice	313
3.2. Standarde profesionale pentru profesia didactică în România.....	314
3.3. Definitivarea în învățământ/certificarea pentru profesia didactică prin raportarea la standarde. Proiect de metodologie.....	317
XVI. Psihosociologia grupurilor școlare.	
Managementul clasei de elevi.....321	
Gheorghe Dumitriu	
1. Definiția și caracteristicile grupurilor școlare.....	321
2. Clasa de elevi ca grup socio-educativ	323
3. Grupul de elevi- relații intergrupale și valențe formative	327
4. Status-uri, roluri și funcții în grupul școlar	329
5. Managementul clasei. Strategii de intervenție, formare, evaluare.....	332
6. Rolurile profesorului ca manager al clasei	336
XVII. Consiliere psihopedagogică.	
Orientarea școlară și consilierea vocațională	
338	
Iulia Damian	
1. Delimitări conceptuale	338
2. Obiectivele consilierii psihopedagogice.....	341
3. Conținuturile și strategiile consilierii psihopedagogice	344
3.1. Conținuturile consilierii psihopedagogice.....	344
3.2. Strategiile consilierii psihopedagogice.....	344
3.2.1. Strategii de identificare a atitudinilor și sentimentelor negative..	344
3.2.2. Strategii de schimbare a atitudinilor și sentimentelor negative ..	346
3.2.3. Strategii de identificare a comportamentelor negative.....	346
3.2.4. Strategii de schimbare a comportamentelor negative.....	347
4. Orientarea școlară și consilierea vocațională.....	349
5. Parteneriat și cooperare în consilierea vocațională.....	355